

Kaikille kulttuuria Kaikukortilla

Valtuustoaloite valtakunnalliseen Kaikukortti-kokeiluun liittymisestä

Kulttuuri kuuluu kaikille varallisuudesta riippumatta. Kulttuurin saavutettavuuden ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien edistämiseen on kehitetty valtakunnallinen Kaikukortti, jolla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja ja kurssipaikkoja kulttuuripalveluihin. Kaikukortti-kokeilua koordinoi Kulttuuria kaikille –palvelu ja kortin kehittämistä rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kaikukortti nostaa esiin paikallista ja valtakunnallista kulttuuritarjontaa ja korostaa kulttuuria osana hyvää elämää. Kulttuurin harrastamisella on tutkitusti myönteisiä vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Kaikukortti tukee sosiaalista kuntoutusta ja osallisuutta sekä edistää tiukassa rahatilanteessa olevien henkilöiden elämänlaatua. Kaikukortti luo uudenlaisia kumppanuuksia ja rakenteita kulttuuri- ja sotealan välille. Kulttuuritoimijoille Kaikukortti on keino tavoittaa uusia yleisöjä ja madaltaa osallistumisen kynnyksiä.

Kaikukortin voivat saada henkilöt, jotka käyttävät asiakkaana palveluita sellaiselta sosiaali- ja terveysalan toimijalta, joka on mukana Kaikukortti-toiminnassa, ja ovat niin tiukassa taloudellisessa tilanteessa, etteivät voi siitä syystä käyttää kulttuuripalveluja. Kaikukortin saaminen ei edellytä tietyn tulorajan alittamista, olennaista on asiakkaan kokemus siitä, että oma taloudellinen tilanne on este kulttuuripalvelujen käyttämiselle.

Kaikukortti on tällä hetkellä käytössä mm. Espoossa, Lappeenrannassa, Savonlinnassa ja Oulussa. Esimerkiksi Lappeenrannassa Kaikukortin kulttuurikohteita ovat museot, kaupunginorkesteri, musiikkiopisto, kansalaisopisto sekä kesäteatterit. Kaikukortin jakajia puolestaan ovat mm. työvoiman palvelukeskus, vanhussosiaalityö, vammaispalvelut ja kuntouttava päivätoiminta. Lappeenranta on tässä tapauksessa erinomainen vertailukohde Joensuulle, koska myös siellä sosiaali- ja terveyspalvelut on järjestetty maakunnallisen kuntayhtymän alle.

Ehdotamme, että Joensuun kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin liittyäkseen Kaikukortti-kokeiluun.

Joensuussa 27.8.2018

Hanna Susitaival
Joensuun Vihreä valtuustoryhmä

Teemu Huikuri

Hannale Antti

MARIA ROIVAS

SARI KOSKINEN

OSKARI KORHONEN

Mantti Juntunen

Krista Mikkonen

MARJO HAAPANA

Petteri Tahvanainen

AMMI SAARELAINEN

ALIA OJANEN

Ville Elomäki

Sanna Heinonen

Ari Tieltinen

Hanna Holopainen

Joselin Karkas

Paavo Kähkönen

HELENA HULMI

Kaupunginvaltuusto	§ 122	27.08.2018
Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa- aikajaosto	§ 62	21.11.2018
Kaupunginhallitus	§ 441	03.12.2018
Kaupunginvaltuusto	§ 176	17.12.2018

Valtuutettu Hanna Susitaipaleen ynnä muiden valtuustoaloite valtakunnalliseen Kaikukortti-
kokeiluun liittymisestä

3176/12.03.00/2018

KV 27.08.2018 § 122

Valtuutettu Hanna Susitaival jätti 27.8.2018 valtuuston puheenjohtajalle
valtuustoaloitteen valtakunnalliseen Kaikukortti-kokeiluun liittymisestä.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Teemu Huikuri, Hannele
Autti, Mira Laakkonen, Maria Roivas, Sari Koskinen, Oskari Korhonen, Martti
Juntunen, Krista Mikkonen, Marko Haakana, Petteri Tahvanainen, Antti
Saarelainen, Alia Dannenberg, Ville Elonheimo, Sanna Heinonen, Ari Tielinen,
Hannu Holopainen, Satu-Sisko Eloranta, Joakim Kärkäs, Heli Hjälmi, Paavo
Kähkönen ja Helena Hulmi.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

HYVOSVJ § 62

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 3.9.2018 § 298 lähettää asian hyvin-
vointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aikajaoston valmisteltavaksi.

Vihreiden valtuustoryhmä jätti 27.8.2018 valtuuston puheenjohtajalle
"Kaikille kulttuuria Kaikukortilla" -valtuustoaloitteen.

Aloitteessa ehdotetaan, että Joensuun ryhtyy toimenpiteisiin liittyäkseen
Kaikukorttikokeiluun.

Kaikukortti on kortti, joka on kehitetty tukipalveluksi kulttuurin saavutetta-
vuuden ja tasavertaisen osallistumismahdollisuuden varmistamiseksi kaikille,
varallisuudesta riippumatta. Sen tavoitteena on parantaa taloudellisesti
tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia
osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä. Kaikukortti on
suunnattu henkilöille, joilla on sosiaali- ja terveysalan asiakkuus sellaisella
toimijalla, joka on mukana Kaikukortti-toiminnassa. Kaikukortin saavan
henkilön taloudellinen tilanne on niin huono, että hän ei ilman korttia pystyisi
käyttämään Kaikukortin tarjoamia palveluja. Kortilla voi hankkia
maksuttomia pääsylippuja ja kurssipaikkoja Kaikukortti-verkoston
kulttuurikohteisiin. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset festivaalit,
teatteriesitykset tai konsertit. Kaikukortilla voi päästä maksutta myös kansa-
laisopiston kursseille tai jopa eri urheilutapahtumiin. Korttia voi käyttää pää-
sääntöisesti kaikkien Kaikukorttialueiden kulttuuritarjontaan. Suomen Kan-
sallisgalleria tarjoaa Kaikukortti-asiakkaille myös vapaan sisäänkäynnin Kan-
sallisgallerian museoihin eli Kiasmaan, Ateneumiin ja Sinebrychoffin taide-
museoon.

Kaikukortin oikeudet omistaa Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry. Yhdistyksen on perustanut 16 suomalaista kulttuurialan kattojärjestöä. Yhdistys toimii taustayhdistyksenä valtakunnalliselle Kulttuuria kaikille -palvelulle, joka edistää osallistumiselle avoimia ja monenlaisia yleisöjä ja tekijöitä huomioivia kulttuuripalveluja sekä tarjoaa tietoa ja työkaluja kulttuuripalveluiden saavutettavuuden ja moninaisuuden edistämiseen alan työntekijöille. Kaikukortin voi ottaa käyttöön kunta, kaupunki, seutukunta tai maakunta. Kaikukortti on tällä hetkellä käytössä Espoossa ja Kainuussa. Lisäksi Lappeenranta kokeilee Kaikukorttia ajalla 6/2017-12/2018, Savonlinna ajalla 2-12/2018, Karkkila ajalla 5-12/2018 ja Oulu ajalla 25.6.2018-31.12.2019. Kaikukorttikokeilu on tulossa myös Kemiin.

Kortin käyttöönottoa suunnittelevat myös Tornio, Kempele, Kauniainen ja Lohja.

Kortin käyttäjäpaikkakunnilla Kaikukortin myöntäviä tahoja tällä hetkellä ovat seuraavat tahot: aikuissosiaalityö, etsivä nuorisotyö/ohjaamo, kuntouttava työtoiminta, kriisikeskus, lastensuojelu, maahanmuuttajapalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, neuvolat, perhetyö, seurakunta, talous- ja velkaneuvonta, TYP, vammaispalvelut, vanhussosiaalityö sekä erilaiset yhdistykset.

Kortti annetaan asiakkaan käyttöön myöntävän tahon työntekijän ja asiakkaan kahdenvälisessä tai ryhmä-muotoisessa kohtaamisessa, ja myöntö perustuu asiakassuhteessa havaittuun tarpeeseen. Asiakkaalta ei edellytetä todistuksia tuloista, eikä erillistä tulojaa kortin saamiselle ole.

Kaikukortin haltija voi hankkia maksuttomia pääsylippuja myös alle 16-vuotiaille lapsilleen tai lapsenlapsilleen silloin, kun he menevät yhdessä samaan tapahtumaan. Henkilökohtainen kortti on voimassa 12 kuukautta myöntöhetkestä ja on ilmainen. Kaikukorttia jakavat toimijat saavat käyttöönsä myös organisaatiokohtaisia yhteisön Kaikukortteja. Niitä voi käyttää pienryhmäkäynnin järjestämiseen tai työntekijän ja asiakkaan kahdenkeskiseen osallistumiseen esim. osana asiakkaan palvelutarvearviota tai sosiaalista kuntoutusta. Yhteisön Kaikukortin käyttämisen edellytys on, että jokaisella pienryhmän jäsenellä on oma Kaiku-kortti. Kokeilupaikkakunnilla Kaikukortti on saanut erittäin positiivisen vastaanoton. Kulttuuritoimijat ovat lähteneet hyvin toimintaan mukaan ja kortti on tuonut kulttuuripalveluille uusia käyttäjiä. Pelko, että kortinhaltijat veisivät paikkoja maksavilta asiakkailta, on osoittanut turhaksi, sillä kortin saaminen ei automaattisesti johda palveluiden käyttöön. Kuitenkin jo tieto, että voi lähteä, on tärkeä ja merkittävä kortinhaltijoille ja tuo osallisuuden kokemuksen. Käyttäjäpalaute on ollut erinomaista. Kortinhaltijat ovat kokeneet, että heillä on tasavertainen mahdollisuus osallistua kulttuuritoimintaan. Kortin käyttö on edistänyt osallisuutta sekä hyvinvointia ja kuntoutumista. Kaikukorttia jakavien toimijoiden palaute on myös ollut positiivista. Kortti on uusi työväline tukea asiakasta sekä kehittää asiakassuhdetta.

Valtuustoaloitteessa mainittu Lappeenranta kokeilee Kaikukorttia ajalla 6/2017-12/2018: Tällä hetkellä Kaikukortin käyttäjiä siellä on 1000. Kokeilu on onnistunut erinomaisesti ja tarkoituksena on jatkaa toimintaa. Poikkeuksena muihin paikkakuntiin, Lappeenrannassa Kaikukortilla on mahdollisuus käydä myös jääkiekko- ja jääpallo-otteluissa. Korttia on jaettu eniten aikuissosiaalityön/TYP:n kautta sekä kolmannen sektorin toimijan kautta (Heikin talo).

Kaikukortti on mahdollistanut osallistumisen kulttuuritoimintaan, mihin ei muuten olisi ollut mahdollisuutta. Kortinhaltijat ovat kokeneet olevansa ta-savertaisia muiden kanssa. Työntekijöiden mukaan kortin antamisessa ei ilmennyt minkäänlaisia ongelmia. Positiiviseksi koettiin erityisesti se, että pystyy antamaan jotain asiakkaalle ilman vastiketta tai asiakkaan tekemiä selvityksiä. Kaikukortin käytön tueksi on organisoitu vapaaehtoisten Pirstäjäpalvelu. Pirstäjien käyttö on tosin ollut vähäisempää kuin odotettiin.

Kaikukortin käyttöönoton työmäärä Lappeenrannassa vastasi arvioitua työ-määrää 3-6 kk. Käyttöönoton jälkeen vastaava työntekijä on saanut muutaman puhelun kuukaudessa. Työntekijä korosti erityisesti hyvän ja jatkuvan tiedotuksen merkitystä kulttuuritarjonnasta sekä lisäksi mukaan tu-levien toimijoiden hyvän perehdyttämisen tärkeyttä. Kulttuuritoimijat lähtivät käyttökokeiluun pääsääntöisesti innostuneesti. Tärkeää oli saada heille tieto ja luottamus siitä, että kortti menee todella sitä tarvitseville, joilla muuten ei olisi edellytyksiä. Päätöksen Kaikukortin jatko-käytöstä tekee Eksote.

Kaikukortin tämänhetkisestä käyttöasteesta saadaan ajankohtaista tietoa marraskuussa 2018. Tilastollista seurantatietoa on olemassa Espoosta ja Kainuusta. Paikkakuntakohtaisen haastattelujen perusteella käyttö-aste ei kuitenkaan nouse kokeilukunnissa suureksi. Yhdeksi syyksi arvioidaan kortin saaneiden haasteellisen elämäntilanne. Kulttuurikaveritoiminnan kautta pyritään madaltamaan lähtökynnystä usealla alueella. Joensuussa kulttuurikaveritoimintaan verrattavaa toimintaa järjestetään Kulttuurikimppa-hankkeen kautta.

Jos Joensuun kaupunki päättää ryhtyä toimenpiteisiin liittyäkseen Kaikukort-tikokeiluun, ensimmäinen askel on luoda yhteistyömalli Kaikukortin käytölle Siun Soten ja kaupungin kulttuuripalveluja tuottavien julkisten ja yksityisten tahojen välille sekä löytää kortin myöntäjätahot Siun Soten toimijoista. Jos päätös kokeilusta tehdään, Kaikukorttikokeilussa on oltava mukana kaikki kaupungin omat kulttuuripalveluja tuottavat yksiköt. Lisäksi on tärkeää saada mukaan myös muut keskeiset kulttuuritoimijatahot ja järjestöt, joiden halukkuus mukaantuloon on varmistettava.

Joensuun kaupungin kulttuuripalveluille ja muille alueen kulttuuritoimijoille Kaikukortti voi olla merkittävä tapa tavoittaa uutta yleisöä ja madaltaa erilaisiin tapahtumiin osallistumisen kynnystä. Koska mukana olevat kulttuuritoimijat eivät tällä hetkellä saa korvausta tarjoamistaan lipuista, voi se ainakin aluksi rajoittaa mukaan tulevien pienempien kulttuuritoimijoiden osallistumista Kaikukorttikokeiluun. Jokainen mukana oleva toimija voi itse rajata oman tarjontansa saatavuutta.

Jos Kaikukortti otetaan käyttöön Joensuussa, sen suurimmat kustannukset liittyvät kokeilun valmisteluun menevään työaikaan sekä viestintämateriaalin tuottamiseen. Samalla on tärkeää kuulla etukäteen myös kortin tulevien käyttäjien toiveita. Puhelinkeskusteluissa Kaikukorttia käyttävien paikkakuntien edustajien kanssa on tullut ilmi, että käytettävä työaika riippuu kuitenkin siitä, kuinka paljon kaupunki haluaa panostaa korttiin ja sen mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin. Valmisteluvaiheeseen on suositeltu 1–2 henkilön osit-taista työaikaa noin 3–6 kuukauden ajaksi. Työaikaa tarvitaan myös kortin käyttöönottoon liittyviin neuvot-teluihin sekä perehdyttämiseen.

Myös kokeilun aikana kannattaa varata osittaista työaikaa ainakin yhdeltä henkilöltä. Vaadittava työaika vähenee käyttöönoton jälkeen.

Palkkakustannusten lisäksi kustannuksia syntyy Kaikukortin viestintämateriaalin koostamisesta ja painamisesta. Alueen koosta riippuen kustannukset ovat n.

4 000 - 8 000 euroa. Kaikukortille tulee tehdä myös oma verkkosivu esimerkiksi osana kaupungin/kunnan/alueen verkkosivustoa. Verkkosivulla avataan Kaikukortin perusasioita ja listataan paikallisessa Kaikukortti-verkostossa mukana olevat sosiaali-, terveys- ja kulttuurialan toimijat. Kustannuksia laskevat valmiit käyttöönotto-, perehdyttämis- ja viestintämateriaalit.

Joensuun kaupungin kulttuuripalveluille ja taidelaitoksille syntyvät kustannukset koostuvat käytetystä työ-ajasta ja saamatta jääneistä pääsylipputuloista. Tulojen menetykset ovat kuitenkin hyvin vähäiset, koska Kaikukorttia käyttävät henkilöt eivät ilman korttia pystyisi käyttämään kulttuuripalvelujamme juuri lainkaan.

Kuten vihreiden valtuustoryhmän aloitteessa sanotaan, kulttuuri kuuluu kaikille varallisuudesta riippumatta. Kulttuurin saavutettavuus ja tasavertainen osallistumismahdollisuus ovat yksi tärkeä osa kaupungin vetovoimaa.

Jos Joensuun kaupunki päättää ryhtyä toimenpiteisiin liittyäkseen Kaikukorttikokeiluun, tarvitaan kartoitukseen ja asian valmisteluun noin 6 kuukauden aika. Tänä aikana kulttuuripalvelut kartoittaa Kaikukortin pilotoinnin edellytykset, kaupungin kulttuuripalveluiden toimintojen hyödynnettävyyden palveluiden tuottamisessa, hallinnolliset kysymykset sekä eri toimijoiden kiinnostuksen Kaikukorttia kohtaan.

Kartoituksessa voidaan hyödyntää Joensuun KAKE 2.0 -hankkeen järjestöverkostoa sekä yleisen kulttuuritoimen Kulttuurikimppa-hankkeen toimintaa. Kulttuuripalveluilla ei valmista työvoimaresurssia kartoitukseen.

Valmistelija: Sari Kaasinen, kulttuurijohtaja ja Mari Nupponen, projektipäällikkö, Joensuun KAKE 2.0-hanke

Liikuntajohtajan päätösehdotus:

Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aikajaosto ehdottaa kaupunginhalitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää antaa edellä olevan vastauksena Hanna Susitaipaleen ym. valtuustoaloitteeseen koskien valtakunnalliseen Kaikukortti-kokeiluun liittymisestä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Pykälä 62 käsiteltiin pykälän 60 jälkeen.

Kulttuurijohtaja Sari Kaasinen oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:
Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettu Hanna Susitaipaleen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.

KV 17.12.2018 § 176

Ehdotus:
Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettu Hanna Susitaipaleen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:
Asiassa käytiin keskustelu, jossa kaksi valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelussa ei tehty päätösehdotuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.